

תשס"ה - 2005

**אוניברסיטת בר-אילן
החוג המשולב למדעי החברה**

**סמינריון עיוני - כלל
"ריאליזם ביחב"ל"
74-472-01
ד"ר בנימין מולוב**

רקע:

כל פעילות פוליטית נעשתה על רקע המתח הבין הרצוי והמצוי. המאה ה-20 - לדוגמא: הולידה חזונות ותנועות ששאפו לממש שלום, הרמוניה ואחוה בין עמים ומצד שני הולידה הרס ומלחמות ללא תקדים בהיסטוריה האנושית. כמו-כן, היו ניסיונות להתמודד עם השאלות הנצחיות של ההווה הפוליטית.

הסמינר הזה יבחן את התיאוריות והיישומים של מבחר הוגי דעות בתחום של היחסים הבינלאומיים שהשאירו את חותמם על התחום עד היום הזה.

הדגש יהיה על הבחנת התיאוריות והשקפות עולם של "הריאליסטים המודרניים" וניסיון לבחון את הרלוונטיות של הגותם כהדרכה לעשייה פוליטית וציבורית אקטואלית.

שאלות:

1. כתיבת חיבור יצירתי המשלב בין הוגה דעות ומדינאי או פעילות/תנועה פוליטית מעשית.
2. קריאה והוכחת בקיאות בשני הוגי דעות.
3. נוכחות והשתתפות פעילה.

מסגרת טנטטיבית

הסמינר יהיה מאורגן ב-4 יחידות.

- 1) יחידה 1: רקע ומבוא.
- 2) יחידה 2: התמקדות וקריאה מודרכת.
- 3) יחידה 3: פרויקט והדרכה אישית.
- 4) יחידה 4: הצגת פרויקטים ודיונים וקריאת סיכום.

יחידה 1 (5 פגישות):

רקע ומבוא - יכללו הנושאים הבאים:

- טבע האדם.
- היחסים הבינלאומיים במאה ה-20: הגישה האידיאליסטית.
- האם אנו מתקדמים לעתיד טוב יותר?
- התפתחות האסכולה הריאליסטית במאה העשרים.
- הטראומה של מלחמת העולם השנייה.
- האתגר וההשלכות של מלחמה גרעינית.

היכרות דמויות

- א.ה. קאר - אוטופיה ומציאות
- ריינוולד ניבור - נוצרות אידיאליזם וריאליזם
- הנס מורגנטאו - עוצמה, רוחניות, ודיפלומטיה אחראית
- ג'ון הרץ - אידיאליזם וריאליזם

קריאה מומלצת:

Michael J. Smith, *Realist Thought from Weber to Kissinger*, pp. 1-15, 54-67

שמור מדעי המדינה לפי SMI (134599) וגם תדפיס 4962 (321618)

יחידה 2 (8 פגישות)

א.ה. קאר

- רקע אישי
- השפעת מלחמת עולם הראשונה

- מגבלות הריאליזם
- האינטלקטואל והביורוקרט
- דעת הקהל "וסדר עולם חדש"

קריאה:

E.H. Carr, *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939*, pp. 1-10, 89-101, 11-21, 132-145, 224-239.

שמור מדעי המדינה לפי CAR (179876) וגם תדפיס 4985 (322547)

ריינולד ניבור

- רקע אישי
- תרומת הנצרות לריאליזם מודרני
- ילדי האור וילדי החושך
- החלום האחרון של האנושות

קריאה:

Reinhold Niebuhr, *The Children of Light of the Children of Darkness*, PP. 9-41, pp. 153-190.

שמור מדעי המדינה לפי NIE (325236) וגם תדפיס 4986 (322577)

הנס מורגנטאו

- רקע אישי
- תפיסתו ותרומתו
- ההשפעה היהודית
- מאזן הכוחות ודיפלומטיה אחראית
- טרגדיה ורוחניות בתחום הפוליטי
- מתודולוגיה והאתגר המוסרי של האינטלקטואל

קריאה:

הנס מורגנטאו, *פוליטיקה בין האומות*, עמ' 29-44, 1-28, 705-729

שמור מדעי המדינה לפי מור. פו. (138174)

Hans, J. Morgenthau, *Scientific Man Vs. Power Politics*, pp. 1-10, 204-223.

שמור מדעי המדינה לפי MOR (319654)

(מומלץ)

מורגנטאו שם, עמ' 641-662, 45-108.

שמור מדעי המדינה לפי מור. פו. (138174)

ג'ון הרץ

- רקע אישי
- אידיאליזם וריאליזם
- הדילמה של הביטחון
- מאזן הכוחות
- האתגר של העידן הגרעיני
- ריאליזם ליברלי

קריאה

John Herz, *Political Realism and Political Idealism*, pp. 17-42, 129-137, 200-225.

עמ' 17-42 בתדפיס 5075 (326262), עמ' 129-137 בתדפיס 5178 (331764) ועמ' 200-225 הוזמנו 11.11.04

John Herz, *The Nation State and The Crisis of World Politics*, pp. 124-147, 148-171.

הוזמן 11.11.04

אפשרות בחירה - ביטחון לאומי או המלחמה הגרעינית עפ"י השקפת הנרי קיסינג'רי, הדרך אישית.

יחידה 3 בחירת נושא - פגישות אישיות

כל סטודנט יבחר הוגה דעות אחד כבסיס להשפעה עם דמות מדינאי או נושא אחר.

נושאים לדוגמא :

- 1) שמעון פרס והמזרח התיכון החדש?
- 2) בנימין נתניהו - "האם יש חדש תחת השמש"?
- 3) בן-גוריון - השקפותיו ומעשיו.
- 4) גורג' בוש - על מה מבוסס סדר עולם חדש?
- 5) שלום עכשיו - כ"ילדי האור"?
- 6) גוש אמונים - "האם נחיה לנצח על חרבנו"?
- 7) האם יתכן הבנה יהודי - ערבי?

יחידה 4

- הצגת פרויקטים
- דיוני סיכום

קריאה

Kenneth W. Waltz, *Man, The State and War*, pp. 1-16.
שמוor מדעי המדינה לפי WALT (127037)